

POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z powództwa W. O.

przeciwko Izbie Administracji Skarbowej w Lublinie

o odszkodowanie i zadośćuczynienie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 16 grudnia 2025 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 27 czerwca 2024 r., sygn. akt III APa 1/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. przyznaje od Skarbu Państwa (Kasa Sądu Okręgowego w Lublinie) na rzecz adwokata E. M. kwotę 2025 (dwa tysiące dwadzieścia pięć) zł, powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem pomocy prawnej udzielonej powodowi w postępowaniu kasacyjnym,**
- 3. nie obciąża powoda kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Lublinie, wyrokiem z dnia 27 czerwca 2024 r., oddalił apelację W.O. od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 24 listopada 2023 r., oddalającego jego powództwo przeciwko Izbie Administracji Skarbowej w Lublinie o odszkodowanie i zadośćuczynienie.

W sprawie ustalono, że powód od dnia 21 marca 1994 r. był zatrudniony w jednostkach organizacyjnych administracji skarbowej, w tym w Urzędzie Kontroli Skarbowej w L. oraz jako funkcjonariusz w Izbie Celnej w B.. W wyniku przekształceń organizacyjnych służby skarbowej od dnia 30 maja 2017 r. powód został zatrudniony w Izbie Administracji Skarbowej w Lublinie na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku eksperta skarbowego.

Pismem z dnia 19 lutego 2019 r. pracodawca wypowiedział powodowi umowę o pracę zawartą w dniu 30 maja 2017 r. z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, który upływał w dniu 31 maja 2019 r. Jako przyczynę uzasadniającą wypowiedzenie wskazano częste, powtarzające się i krótkookresowe absencje w pracy. Wyrokiem z dnia 23 września 2019 r. Sąd Rejonowy Lublin - Zachód w Lublinie przywrócił powoda do pracy w Izbie Administracji Skarbowej w Lublinie na warunkach pracy i płacy obowiązujących strony przed dniem 1 czerwca 2019 r. W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy wskazał, że poziom absencji powoda w pracy nie uzasadniał dokonanego wypowiedzenia. Sąd Okręgowy w Lublinie, wyrokiem z dnia 12 lutego 2020 r. oddalił apelację wniesioną przez pracodawcę.

Pracodawca, w związku z przywróceniem powoda do pracy na podstawie art. 47 k.p., wypłacił mu wynagrodzenie za jeden miesiąc w kwocie netto 4.339,06 zł, jednocześnie odmówił ustalenia wysokości i wypłaty dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2019 r. Po przywróceniu powoda do pracy w 2020 r. jego postawa pracownicza nie uległa żadnej zmianie. Powód nadal nie wykazywał większego zaangażowania w powierzone mu obowiązki ani żadnej dodatkowej inicjatywy. W wyniku przeprowadzonej w marcu 2022 r. oceny okresowej powód otrzymał 4,2 punktów (w skali od 1 do 9 punktów), co odpowiadało ocenie na poziomie oczekiwań.

Powód legitymuje się orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności. Orzeczenie to zostało wydane w dniu 21 sierpnia 2017 r. do dnia 31 sierpnia 2019 r. Pracodawca, na czas orzeczonej niepełnosprawności, przyznał powodowi prawo do dodatkowej 15 - minutowej przerwy w pracy, wliczanej do czasu pracy, w oparciu o art. 29 § 3 k.p.

Sąd Apelacyjny ocenił, że ani powód, ani reprezentujący go fachowy pełnomocnik ustanowiony z urzędu, w toku postępowania przez Sądem Okręgowym nie wykazali rażącej, celowanej bezprawności działania pozwanego pracodawcy w związku z bezzasadnym wypowiedzeniem umowy o pracę oraz jego winy w umyślnej postaci.

Z poczynionych ustaleń faktycznych wynikało zaś, że wypowiedzenie powodowi umowy o pracę, z którym wiązał on przypisywaną pozwanemu odpowiedzialność odszkodowawczą, naruszało przepisy o rozwiązywaniu umów o pracę w tym trybie, ale tylko z tego względu, że było merytorycznie niezasadne. Analiza tej sprawy i dowodów zgromadzonych w jej toku wykazała brak podstaw do uznania, że wypowiedzenie stosunku pracy powodowi stanowiło szczególnie naganne działanie pracodawcy, polegające na zamierzonym (umyślnym) naruszeniu przez niego norm określających przesłanki rozwiązania umowy o pracę za wypowiedzeniem. Ponadto, zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy nie potwierdził twierdzeń powoda, jakoby wypowiedzenie mu umowy o pracę zostało dokonane z powodu jego niepełnosprawności.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, działania pozwanego nie zmierzały do celowego dokuczenia powodowi, czy narażenia go na konsekwencje w postaci utraty czy pogorszenia stanu zdrowia lub wywołania jakiegokolwiek szkody majątkowej lub niemajątkowej (krzywdy).

Sąd Apelacyjny uznał również, że przejawem dyskryminacji nie było pomijanie powoda przy awansowaniu i przyznawaniu nagród kwartalnych, ponieważ powód nie spełniał warunków kwalifikujących go do nagrody kwartalnej oraz uzyskania awansu na wyższe stanowisko z dwóch powodów: wysokiej absencji oraz niskiej jakości świadczonej pracy. Przejawem dyskryminacji powoda ze względu na jego niepełnosprawność nie było także wypowiedzenie mu umowy o pracę w lutym 2019 r.

Skargę kasacyjną wywiódł w imieniu powoda pełnomocnik z urzędu, wskazując we wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania na przesłankę oczywistej zasadności w zakresie naruszenia art. 415 k.c. w związku z art. 300 k.p. oraz art. 18^{3d} k.p.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o wydanie

postanowienia odmawiającego jej przyjęcia do rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przesądu i dlatego nie został uwzględniony.

Przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym - a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Oczywiście naruszenie prawa powinno być zatem rozumiane jako widoczna natychmiast, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z brzmieniem przepisów albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Skarżący jest w tym zakresie zobowiązany do sformułowania w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania odpowiednich wywodów potwierdzających tę okoliczność.

Odpowiedzialność za delikt ma tę cechę (walor), że nie można wyłączyć jej zastosowania przez określone "zadekretowanie", gdyż obowiązuje z mocy ustawy – art. 415 k.p. Również z samej jej istoty nie może pozostawać w kolizji z odpowiedzialnością określoną w prawie pracy (art. 300 k.p.). Innymi słowy chodzi o inną bezprawność niż ta, której zakres określony jest w przepisach o rozwiązywaniu stosunku pracy. Ta ostatnia nie jest oparta na winie, natomiast nie jest wykluczone

bezprawie pracodawcy polegające na zachowaniu zawinionym i skierowanym na naruszenie prawa pracy, a nawet na instrumentalnym jego wykorzystaniu, co nie znajduje uregulowania w prawie pracy (art. 300 k.p.). Można wskazać orzecznictwo, które stwierdza, że zakres odszkodowania nie jest zamknięty, czyli że możliwa jest odpowiedzialność na podstawie art. 415 k.c., choć jednocześnie z zastrzeżeniem, że dotyczyłaby szczególnie kwalifikowanego zachowania pracodawcy, polegającego na zamierzonym (umyślnym) naruszeniu przepisów o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2009 r., I PK 135/08, OSNP 2010 nr 15-16, poz. 188; podobnie w wyroku z dnia 18 sierpnia 2010 r., II PK 28/10, LEX nr 1086613; także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 czerwca 2003 r., I PK 273/02, OSNP 2004 nr 16, poz. 279).

Przeto, jeżeli zachowanie pracodawcy stanowi delikt, z którego wynika szkoda, to odpowiedzialność ta nie może być wyłączona. Obejmuje bezprawność szerszą niż określona w prawie pracy i wobec jej samodzielnej oraz odrębnej regulacji nie byłoby uprawnione stwierdzenie, że jest wyłączona przez przepisy czy zasady prawa pracy. Nie oznacza to jednak, że każdorazowo możliwy będzie zabieg (kumulacja) albo alternatywna odpowiedzialność na podstawie art. 45 k.p. oraz na podstawie art. 415 k.c.

O powodzeniu powództwa żądającego odpowiedzialności za delikt nie decyduje jednak samo wskazanie innej niż przepisy prawa pracy podstawy prawnej - czyli art. 415 k.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2010 r., II PK 112/10, LEX nr 707870). Przyjęcie odpowiedzialności deliktowej strony pozwanej wymagało wykazania przez powoda wszystkich przesłanek cywilnej odpowiedzialności odszkodowawczej, w szczególności szkody, zawinonego i bezprawnego działania lub zaniechania osoby odpowiedzialnej za szkodę oraz normalnego związku przyczynowego między tym działaniem lub zaniechaniem a powstaniem szkody.

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego wynika, że w rozpoznawanej sprawie nie zostały spełnione przesłanki odpowiedzialności deliktowej z art. 415 k.c., a w każdym razie powód ich nie wykazał (nie udowodnił).

Odnosnie do powołanego oczywistego naruszenia art. 18^{3d} k.p., należy wskazać, że podstawowym środkiem sankcjonującym naruszenie nakazu równego

traktowania w zatrudnieniu jest możliwość dochodzenia przez osobę dyskryminowaną odszkodowania (art. 18^{3d} k.p.). Przesłanką odpowiedzialności na podstawie art. 18^{3d} k.p. jest wyłącznie bezprawne zachowanie pracodawcy polegające na naruszeniu obowiązku przestrzegania zasady zakazu działania dyskryminującego, natomiast poniesiona szkoda i związek przyczynowy należy rozpatrywać w kategoriach okoliczności wpływających na zakres odszkodowania.

Jednocześnie, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego roszczenie odszkodowawcze, o którym mowa w tym przepisie, obejmuje wyrównanie uszczerbku zarówno w dobrach majątkowych, jak i niemajątkowych. Odszkodowanie to powinno być skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające oraz kompensować nie tylko szkodę majątkową, ale także niemajątkową w postaci poczucia krzywdy związanego z doznaną dyskryminacją (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 27 października 2021 r., II PSKP 63/21, OSNP 2022, Nr 9, poz. 85, z dnia 7 stycznia 2009 r., OSNP 2010 nr 13-14, poz. 160; z 6 lipca 2016 r., II PK 171/15, LEX nr 2076393 i z dnia 6 listopada 2017 r., I PK 306/16, LEX nr 2422474).

Na gruncie przedmiotowej sprawy skarżący nie przedstawił faktów uprawdopodobniających zaistnienie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność. Dyskryminowany pracownik powinien wskazać takie fakty, które uprawdopodobniają wystąpienie dyskryminacji, a także kryterium, które mogło stanowić podstawę bezzasadnego zróżnicowania sytuacji pracowników.

Odnosząc się zatem do argumentów mających przemawiać za oceną skargi kasacyjnej jako oczywiście uzasadnionej w powyższym zakresie, należy uznać, że uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania odnośnie do tej przesłanki nie spełnia stawianych mu wymagań i nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej powodowi w postępowaniu kasacyjnym, orzeczono na podstawie § 8 pkt 6 oraz 15 ust. 1 pkt 2 w związku z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu

terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. poz. 763). O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 102 k.p.c.

[a.]